

अनुवाद ग्रंथ

अनुवादः (दुसरे नियमशास्त्र), याला यहूदी नाव 'शब्द' असे आहे. कारण या ग्रंथात मोशेचे भाष्य आहे. या ग्रंथाचा कर्ता मोशे आहे, असे ३१:९,२४,२६ या वचनावरून दिसते. कनान देश समोर दिसत असताना, मोशेने केलेल निरोपाची तीन भाषणे या पुस्तकात आहेत, कनान देशात जाण्यास मोशेला प्रतिबंध करण्यात आला होता. तसेच 'इस्राएलचा देवाशी करार' याचाही येथे पुनरुच्चार आहे.

अनुवाद:- अनुवाद या शब्दाचा अर्थ पुनरुच्चार आणि स्पष्टीकरण. ग्रीक "ड्युटर" = दुसरा व "नोमास्" = नियम. नियमांची पुनरुक्ती = अनुवाद. हिन्दू शास्त्रात--" आले हाद धिवारम् - या ग्रंथाच्या पहिल्या शब्दावरून यहूदी लोक या ग्रंथाला "मिशने तोरा" असेही म्हणतात. कधी "वागदंड करणारे " असे नाव देतात.

लेखक:- मोशे. मोशाच्या नियमशास्त्रातील पांचवा ग्रंथ.

काळ:- मिसर देशातून इस्राएल लोकांची सुटका होऊन ४० वर्षे लोटली होती या ग्रंथातील गोष्टींचा काळ सुमारे ४० दिवसांचा होता.

1. अनुवाद म्हणजे दुसरे किंवा नवीन नियम नव्हेत. प्रवासात डॉगराजवळ प्रथम ज्या समाजाला नियम-शास्त्र सांगितले होते, त्यांच्यापैकी यहोशवा व कालेब यांखेरीज बीस वर्षाहून अधिक वयाचे सर्व मरून गेले होते. म्हणून नव्या पिढीला हे नियम सांगणे अगत्याचे होते. ते सांगताना नियमशास्त्राचे स्पष्टीकरण करून व जोर देऊन त्यांच्या कानावर घातले.

2. मोशेचे वय १२० वर्षांचे झाले होते. कनान देशात जाण्याची मनाई देवाने त्याला केली होती. जे कनान देशात जाणार होते त्यांनी तेथे कसे वागावे व पुढे त्यांचे काय होईल हे कळविणे जरूर होते.

3. सैतानाकडून रानात प्रभू येशूची परीक्षा होत असता प्रभूने याच ग्रंथातून शास्त्राधार दिला आहे नव्या करारात ९० हून अनेक वेळा या ग्रंथाचा उल्लेख केला आहे.
4. अनुवाद म्हणजे नियमांची केवळ पुनरुक्ती आहे असे नाही. देवाच्या दृष्टीने नियमशास्त्र कसे हे दाखविले आहे. नंतर मानवाची बाजू सांगितली आहे. मनुष्ये कितीही चुकला तरी देवाची प्रीती कमी न होता देवाच्या अत्यंत थोर कृपेचे प्रकटीकरण होते. इस्माएल लोक ज्याअर्थी देवाने खंडून घेतले होते, त्याअर्थी त्यांनी देवाच्या नियमशास्त्राचे आज्ञापालन करावे हे आवश्यक होते.
5. या ग्रंथात कित्येक गोष्टींचा प्रथमच उल्लेख केलेला आहे. उदाहरणार्थ- अधम पुत्र १३:१३,"झाडावर टांगून मारण" २१:२२,येशु ख्रिस्ता बद्दलचे भविष्य, अनुवाद १८:१५-१९.
6. देवाच्या लोकांनी देवाच्या आज्ञा पाळाव्या अशी त्याची इच्छा आहे ५:२९, कारण ते देवाचे लोक आहेत १:३, १४:१. देव त्यांजवर प्रीती करितो ४:३७, ७:७,८, त्यांची भरभराट करू इच्छितो ४:१, ४०, ६:२३, २४. कारण देव दया, कृपा व आशीर्वाद यांनी परिपूर्ण आहे. ४:७, ८, ५:६, ४:३३.
7. या ग्रंथात नवीन गोष्टी, नवीन पिढी, नवीन देश, नवीन जीवन, नवीन कामे, नवीन पुढारी यांविषयी सांगितले आहे.

अनुवाद हे बायबलमधील मोशेने इस्माएल लोकांना वचन दिलेल्या भूमीत प्रवेश करण्यापूर्वी दिलेले शेवटचे उपदेश, नियम आणि कराराचे पुस्तक आहे.

1: भूतकाळाचे स्मरण आणि देवाच्या कृपेचे पुनरावलोकन

(अनुवाद 1-4)

1: होरेबपासून कादेश-बण्यापर्यंतचा प्रवास आणि इस्साएलचा आज्ञाभंग

मोशे इस्साएल लोकांना आठवण करून देतो की ते होरेब पर्वतावरून कसे निघाले आणि कादेश-बण्यापर्यंत कसे पोहोचले (अनुवाद 1:1-8). येथेच त्यांनी कनान देशाची हेरगिरी करण्यासाठी माणसे पाठवली (अनुवाद 1:20-23). त्यांच्या अविश्वासाने आणि बंडखोरीमुळे त्यांना 40 वर्षे वाळवंटात भटकावे लागले (अनुवाद 1:26-35), तर त्यांच्या पूर्वीच्या पिढीला वचन दिलेल्या भूमीत प्रवेश नाकारण्यात आला (अनुवाद 1:36-40).

2: वाळवंटातून वाटचाल आणि शेजारच्या राष्ट्रांशी संबंध

मोशे इस्साएलच्या वाळवंटातील प्रवासाचे वर्णन पुढे सांगतो. देव त्यांना कसे अदोम (अनुवाद 2:4-7), मोआब (अनुवाद 2:9) आणि अम्मोन (अनुवाद 2:19) यांच्या देशांतून शांततेत घेऊन गेला, याची आठवण करून देतो. या राष्ट्रांशी लढण्याची त्यांना परवानगी नव्हती. पण, हेश्बोनचा राजा सीहोन (अनुवाद 2:24-37) आणि बाशानचा राजा ओग (अनुवाद 3:1-7) यांना मात्र इस्साएलने पराभूत केले, कारण देवाने त्यांना ती भूमी जिंकण्याची परवानगी दिली होती.

3: मोशेला कनानमध्ये प्रवेश नाकारला; यहोशवाची नियुक्ती

मोशे बाशानच्या राजा ओगवरील विजयाची (अनुवाद 3:1-7) आणि यार्देन नदीच्या पूर्वकडील भूमी रुक्केन, गाद आणि मनश्शेच्या अर्ध्या वंशांना कशी वाटून दिली, याची उजळणी करतो (अनुवाद 3:8-17). मोशेला स्वतःला कनानमध्ये प्रवेश करण्याची परवानगी नाकारली गेली याची आठवण तो करून देतो (अनुवाद 3:23-27). शेवटी, मोशे यहोशवाला इस्साएलचा नवीन नेता म्हणून नेमतो आणि त्याला धैर्यवान राहण्यास प्रोत्साहन देतो (अनुवाद 3:28).

4: देवाच्या नियमांचे पालन करण्याचे आवाहन

मोशे इस्साएल लोकांना देवाच्या नियमांचे आणि आज्ञांचे निष्ठापूर्वक पालन करण्याचे आवाहन करतो (अनुवाद 4:1-8). तो त्यांना मूर्तीपूजेपासून दूर राहण्याचा (अनुवाद 4:15-24) आणि देवाने त्यांना कसे महान कृत्ये करून सोडवले याची आठवण ठेवण्याचा सल्ला देतो (अनुवाद 4:32-40). आज्ञा पाळल्यास त्यांना आशीर्वाद मिळतील आणि ते राष्ट्रांमध्ये ज्ञानी ठरतील असे तो सांगतो. या विभागात पूर्वकडील आश्रय शहरांची स्थापनाही नमूद केली आहे (अनुवाद 4:41-43).

2: नियम आणि आज्ञांचे सविस्तर कथन (अनुवाद 5-26)

5: दहा आज्ञांचे पुनरावर्तन

मोशे सिनाय पर्वतावर देवाने दिलेल्या दहा आज्ञांचे (दश आज्ञा) पुन्हा कथन करतो (अनुवाद 5:6-21). तो लोकांना आठवण करून देतो की देवाने स्वतः अग्नीतून त्यांच्याशी करार केला होता (अनुवाद 5:22-26) आणि हे नियम त्यांच्यासाठी जीवन आणि समृद्धीचा आधार आहेत.

6: श्रवण

देवाला पूर्ण अंतःकरणाने प्रेम करण्याचे आवाहन हा अनुवादातील सर्वात महत्त्वाचा भाग आहे, ज्यात श्रवण (ऐका, हे इस्साएल!) हे विधान आहे (अनुवाद 6:4). मोशे लोकांना देवाला पूर्ण अंतःकरणाने, आत्म्याने आणि शक्तीने प्रेम करण्याची आज्ञा देतो (अनुवाद 6:5). ही आज्ञा मुलाबाळांना शिकवण्याचे, दरवाज्यांवर लिहिण्याचे आणि कायम स्मरणात ठेवण्याचे महत्त्व तो स्पष्ट करतो (अनुवाद 6:6-9). तो त्यांना विसरू नका की देवाने त्यांना इजिप्तच्या गुलामगिरीतून कसे सोडवले (अनुवाद 6:10-12).

7: परराष्ट्रीयांपासून वेगळे राहण्याची आज्ञा

इसाएल लोकांना कनान देशातील परराष्ट्रीय राष्ट्रांपासून पूर्णपणे वेगळे राहण्याची आज्ञा दिली आहे (अनुवाद 7:1-6). त्यांच्याशी लग्न करू नये (अनुवाद 7:3), त्यांच्या मूर्ती नष्ट कराव्यात (अनुवाद 7:5), कारण देव त्यांच्यामध्ये कोणतीही मूर्तीपूजा सहन करणार नाही. देवाने इसाएलला त्याच्या विशेष लोकांमध्ये निवडले आहे असेही मोशे सांगतो (अनुवाद 7:6-8).

8: देवाच्या कृपेचे स्मरण आणि नम्रता

मोशे इसाएल लोकांना वाळवंटातील त्यांच्या प्रवासाची आठवण करून देतो, जिथे देवाने त्यांना नम्र केले आणि त्यांची परीक्षा घेतली (अनुवाद 8:2-5). देवाने त्यांना मन्ना दिला आणि त्यांची वस्त्रे जीर्ण होऊ दिली नाहीत (अनुवाद 8:3-4). तो त्यांना चेतावणी देतो की जेव्हा ते समृद्ध होतील, तेव्हा त्यांनी देवाचा विसर पडू नये किंवा स्वतःच्या सामर्थ्यावर गर्व करू नये (अनुवाद 8:11-18).

9: इसाएलची बंडखोरी आणि मोशेची मध्यस्थी

मोशे इसाएलच्या अनेक बंडखोरींची आठवण करून देतो, विशेषत: सिनाय पर्वतावर सोन्याचे वासरू बनवल्याची घटना (अनुवाद 9:7-21). तो त्यांना आठवण करून देतो की ते त्यांच्या नीतिमत्वामुळे नव्हे, तर देवाच्या कृपेमुळे आणि परराष्ट्रीयांच्या दुष्टपणामुळे कनानमध्ये प्रवेश करत आहेत (अनुवाद 9:4-6). मोशेने त्यांच्यासाठी देवासमोर कशी मध्यस्थी केली, याचेही तो वर्णन करतो (अनुवाद 9:25-29).

10: कराराच्या दगडी पाट्या आणि देवाचे महानत्व

मोशे दुसऱ्यांदा दगडी पाट्या कशा बनवल्या गेल्या आणि त्यावर दहा आज्ञा कशा कोरल्या गेल्या, याची आठवण करून देतो (अनुवाद 10:1-5). तो देवाच्या महानतेवर, त्याच्या सामर्थ्यावर आणि न्यायीपणावर भर देतो (अनुवाद 10:17-18). तो लोकांना

देवाला भिऊन, त्याच्या मार्गानी चालून, त्याच्यावर प्रेम करून आणि पूर्ण अंतःकरणाने त्याची सेवा करून त्याचे वचन पाळण्याचे आवाहन करतो (अनुवाद 10:12-13).

11: आज्ञापालनाचे आशीर्वाद आणि अनाज्ञापालनाचे शाप

मोशे पुन्हा एकदा आज्ञापालनाचे आशीर्वाद आणि अनाज्ञापालनाचे शाप यावर जोर देतो (अनुवाद 11:13-17). तो लोकांना वचन दिलेल्या भूमीची सुंदर आणि सुपीक स्थिती वर्णन करतो आणि सांगतो की देव त्यावर कसा वर्षाव करेल (अनुवाद 11:10-12). तो त्यांना देवाचे शब्द आपल्या हृदयात ठेवण्याचे आणि ते आपल्या मुलांना शिकवण्याचे आवाहन करतो (अनुवाद 11:18-21).

12: उपासनेचे योग्य ठिकाण आणि मूर्तीपूजा नष्ट करणे

मोशे इसाएल लोकांना कनान देशात प्रवेश केल्यावर सर्व मूर्तीपूजा नष्ट करण्याचे (अनुवाद 12:2-4) आणि देवासाठी एकच केंद्रीय उपासनास्थळ स्थापन करण्याचे निर्देश देतो (अनुवाद 12:5-7). तो त्यांना सांगतो की देवाची उपासना त्यांनी निवडलेल्या ठिकाणीच करावी आणि आपल्या मुलाबाळांना मूर्तिपूजेच्या वाईट प्रथांपासून दूर ठेवावे (अनुवाद 12:29-32).

13: खोट्या संदेष्ट्यांपासून आणि मूर्तीपूजकांपासून सावध राहा

या प्रकरणात खोट्या संदेष्ट्यांना किंवा जे लोकांना इतर देवांची उपासना करण्यास प्रवृत्त करतात त्यांना कसे हाताळावे याबद्दल नियम दिले आहेत (अनुवाद 13:1-5). जर एखादे शहर मूर्तीपूजेत गुंतले असेल, तर ते पूर्णपणे नष्ट करावे लागेल असेही मोशे सांगतो (अनुवाद 13:12-18), जेणेकरून इसाएलमध्ये दुष्टाई राहणार नाही.

14: शुद्ध आणि अशुद्ध अन्न, दशमांश आणि गरीबांची मदत

मोशे लोकांना कोणत्या प्राण्यांचे मांस खाण्यास शुद्ध आहे आणि कोणते अशुद्ध आहे हे सांगतो (अनुवाद 14:3-20). तो त्यांना देवाचे पवित्र लोक म्हणून कसे जगावे हे

शिकवतो. दशमांश (एक दशांश भाग) अर्पण करण्याबद्दल (अनुवाद 14:22-27) आणि प्रत्येक तिसऱ्या वर्षी गरीबांसाठी दशमांश बाजूला ठेवण्याबद्दल नियम दिले आहेत (अनुवाद 14:28-29).

15: कर्ज माफ करणे आणि दास मुक्त करणे

प्रत्येक सातव्या वर्षी (कर्ज माफ करण्याचे नियम मोशे देतो (अनुवाद 15:1-6). तो इस्माएल लोकांना त्यांच्या बांधवांना कर्ज देण्याबद्दल आणि त्यांची मदत करण्याबद्दल प्रोत्साहित करतो (अनुवाद 15:7-11). इस्माएली दास-दासींना सात वर्षांनंतर मुक्त करण्याबद्दलचे नियम आणि त्यांना रिकाम्या हाताने पाठवू नये असेही येथे सांगितले आहे (अनुवाद 15:12-18).

16: तीन वार्षिक सण

मोशे तीन प्रमुख वार्षिक सणांचे नियम देतो: वल्हांडण (अनुवाद 16:1-8), आठवड्यांचा सण (अनुवाद 16:9-12) आणि मंडपांचा सण (अनुवाद 16:13-17). या सणांमध्ये सर्व इस्माएली लोकांनी देवाच्या निवडलेल्या ठिकाणी उपस्थित राहून त्याला अर्पणे द्यावी असे तो सांगतो.

17: न्याय आणि राजाची निवड

या प्रकरणात न्यायपालिकेबद्दल आणि न्यायाधीशांनी न्याय कसा करावा याबद्दल नियम आहेत (अनुवाद 17:8-13). एखादा राजा निवडण्याची गरज भासल्यास, तो राजा कसा असावा, त्याने घोडे किंवा सोन्याचा साठा करू नये आणि त्याने स्वतःसाठी नियमशास्त्राची प्रत लिहून घ्यावी असे मोशे सांगतो (अनुवाद 17:14-20).

18: लेवी आणि संदेष्टे

लेवी याजकांना आणि संदेष्ट्यांना कसे वागवावे याबद्दल नियम दिले आहेत (अनुवाद 18:1-8). लेवींना भूमीचा वारसा मिळणार नाही, तर देवाने त्यांना स्वतःला त्यांचा वारसा

म्हणून दिले आहे. मोशे भविष्य सांगतो की देव त्यांच्यासाठी त्याच्यासारखाच एक संदेष्टा उभा करील आणि त्याचे वचन ऐकण्याचे महत्व तो स्पष्ट करतो (अनुवाद 18:15-19).

19: आश्रय शहरे आणि सीमा चिन्हे

खून करणाऱ्यांसाठी आश्रय शहरांचे नियम मोशे पुन्हा सांगतो, जेणेकरून अनवधानाने खून करणाऱ्याला सूड घेणाऱ्यापासून संरक्षण मिळेल (अनुवाद 19:1-13). खोटे साक्षीदार (अनुवाद 19:15-21) आणि मालमतेच्या सीमा चिन्हे काढण्याबद्दल नियम दिले आहेत (अनुवाद 19:14).

20: युद्धाचे नियम

या प्रकरणात युद्धाचे नियम दिले आहेत. युद्धाला जाण्यापूर्वी लोकांना भीती वाटू नये यासाठी प्रोत्साहन दिले आहे (अनुवाद 20:1-4). कोणीतरी नवीन घर बांधले असेल, नवीन द्राक्षाचा मळा लावला असेल किंवा नुकतेच लग्न झाले असेल, तर त्यांना युद्धातून सूट दिली आहे (अनुवाद 20:5-7). एखाद्या शहराला वेढा घालताना झाडे कशी सुरक्षित ठेवावीत, याबद्दलही येथे नियम आहेत (अनुवाद 20:19-20).

21: न सोडवलेल्या खुनाची शुद्धी, युद्धात मिळालेली वधू, ज्येष्ठ पुत्राचे हक्क

जर एखाद्या मृतदेहाचा खून कोणी केला हे कळले नाही, तर त्याचे प्रायशिच्त कसे करावे याबद्दल नियम आहेत (अनुवाद 21:1-9). युद्धातून मिळालेल्या परदेशी स्त्रीला वधू म्हणून घेण्याचे नियम (अनुवाद 21:10-14) आणि ज्येष्ठ पुत्राचे हक्क कसे जपावे हेही सांगितले आहे (अनुवाद 21:15-17). हट्टी आणि बंडखोर मुलाला कसे हाताळावे याबद्दलचे नियमही येथे दिले आहेत (अनुवाद 21:18-21).

22: शेजारधर्म, पोशाख आणि नैतिक नियम

या प्रकरणात इतरांच्या मालमत्तेची काळजी घेणे (उदा. हरवलेले जनावर परत करणे - **अनुवाद 22:1-4**), स्त्री-पुरुष पोशाखाचे नियम (**अनुवाद 22:5**), छतावर कठडा असणे (**अनुवाद 22:8**), विविध प्रकारचे बियाणे एकत्र न पेरणे (**अनुवाद 22:9-11**) यासारखे नैतिक आणि सामाजिक नियम आहेत. लैंगिक नैतिकतेबद्दल आणि विवाहबाब्य संबंधांबद्दल कठोर नियमही येथे दिले आहेत (**अनुवाद 22:13-30**).

23: जमातीमध्ये कोणाला प्रवेश मिळेल

मोशे जमातीत कोण प्रवेश करू शकतो आणि कोण नाही याबद्दल नियम देतो (उदा. हिजडे, बेकायदेशीर जन्मलेले - **अनुवाद 23:1-2**; अम्मोनी, मोआबी यांना प्रवेश नाही - **अनुवाद 23:3-6**). एदोमी आणि मिसरी यांना तिसऱ्या पिठीनंतर प्रवेश मिळेल असे सांगितले आहे (**अनुवाद 23:7-8**). छावणीतील स्वच्छतेबद्दल (**अनुवाद 23:9-14**) आणि इतरांच्या मालमत्तेचा आदर करण्याबद्दलही येथे नियम आहेत (**अनुवाद 23:24-25**).

24: घटस्फोट, गहाण वस्तू आणि मजुरी

घटस्फोटाबद्दल नियम (**अनुवाद 24:1-4**), कर्जदाराकडून गहाण वस्तू घेतानाचे नियम (**अनुवाद 24:6, 10-13**), मजुरी वेळेवर देण्याचे महत्त्व (**अनुवाद 24:14-15**), न्यायीपणाने वागणे (**अनुवाद 24:17-18**) आणि विधवा, अनाथ व परदेशी यांचा आदर करण्याचे नियम येथे दिले आहेत (**अनुवाद 24:19-22**).

25: चाबकाने मारण्याची शिक्षा, भावाचे लग्न आणि वजने

या प्रकरणात अपराध्याला चाबकाने मारण्याची कमाल मर्यादा (**अनुवाद 25:1-3**), मृत भावाच्या पत्नीशी लग्न करणे (लेविरेट विवाह - **अनुवाद 25:5-10**), बैलाला मळणी करताना तोंड न बांधणे (**अनुवाद 25:4**) आणि व्यापारी व्यवहार करताना योग्य वजने व मापे वापरण्याचे नियम आहेत (**अनुवाद 25:13-16**). अमालकींना नष्ट करण्याची आजाही येथे दिली आहे (**अनुवाद 25:17-19**).

26: प्रथम फळे अर्पण करणे आणि दशमांश

जेव्हा इस्साएल लोक वचन दिलेल्या भूमीत प्रवेश करतील, तेव्हा त्यांनी प्रथम फळे कशी अर्पण करावीत याबद्दल नियम दिले आहेत (अनुवाद 26:1-11). प्रत्येक तिसऱ्या वर्षीच्या दशमांशाबद्दल आणि तो लेवी, परदेशी, अनाथ व विधवा यांना कसा द्यावा हे सांगितले आहे (अनुवाद 26:12-15). मोशे लोकांना देवाच्या नियमांचे पालन करण्याची प्रतिज्ञा घेण्यास सांगतो (अनुवाद 26:16-19).

3: आशीर्वाद, शाप आणि कराराचे नूतनीकरण (अनुवाद 27-30)

27: नियम पाळण्याची शपथ आणि शापांची घोषणा

मोशे इस्साएल लोकांना यार्देन नदी पार केल्यावर एबाल पर्वतावर दगडांवर नियमशास्त्राचे शब्द लिहिण्याची आज्ञा देतो (अनुवाद 27:1-8). लेवी लोक एबाल पर्वतावरून 12 शापांची घोषणा करतील, जे नियमांचे उल्लंघन करणाऱ्यांवर येतील, आणि लोक प्रत्येक शापाला 'आमेन' म्हणतील (अनुवाद 27:9-26).

28: आज्ञापालनाचे आशीर्वाद आणि अनाज्ञापालनाचे भयंकर शाप

हे प्रकरण बायबलमधील सर्वात महत्त्वाच्या भागांपैकी एक आहे. जर इस्साएल लोकांनी देवाच्या आज्ञांचे पूर्णपणे पालन केले, तर त्यांना विपुल आशीर्वाद (पीकपाणी, संतती, आरोग्य, शत्रूंवर विजय) मिळतील असे मोशे सांगतो (अनुवाद 28:1-14). याउलट, जर त्यांनी देवाच्या आज्ञा मोडल्या, तर त्यांना अत्यंत भयंकर शाप (रोग, दुष्काळ, पराभव, परागंदा होणे, आणि अखेरीस देशातून हाकलून दिले जाणे) मिळतील, असे तो तपशीलवार वर्णन करतो (अनुवाद 28:15-68).

29: मोआबमधील कराराचे नूतनीकरण

मोशे मोआबच्या मैदानात इस्साएल लोकांशी एक नवीन करार करतो, जो सिनाय पर्वतावरील कराराव्यतिरिक्त आहे (अनुवाद 29:1). तो त्यांना देवाच्या सामर्थ्याची आणि भूतकाळात देवाने त्यांच्यासाठी केलेल्या महान कृत्यांची आठवण करून देतो (अनुवाद 29:2-8). तो त्यांना देवाची आज्ञा न पाळण्याची आणि स्वतःच्या दुष्ट विचारांनुसार न चालण्याची घेतावणी देतो (अनुवाद 29:18-21).

30: पश्चात्ताप आणि पुनर्संचयनाचे अभिवचन

मोशे सांगतो की जरी इस्साएल लोक त्यांच्या आज्ञाभंगापायी विखुरले गेले तरी, जर त्यांनी पूर्ण अंतःकरणाने आणि आत्म्याने देवाकडे परत येऊन पश्चात्ताप केला, तर देव त्यांना परत आणेल आणि त्यांना आशीर्वाद देईल (अनुवाद 30:1-10). तो त्यांना जीवन आणि मृत्यू, आशीर्वाद आणि शाप यांच्यापैकी निवड करण्याचे आवाहन करतो आणि त्यांना जीवन निवडण्यास प्रोत्साहित करतो (अनुवाद 30:19-20).

4: नेतृत्वाचा बदल आणि अंतिम तयारी (अनुवाद 31-32:47)

31: यहोशवाला नेतृत्वाची धुरा आणि नियमसंहितेचे जतन मोशे आपला अंत जवळ आल्याचे सांगतो आणि यहोशवाला (जोशुआला) इस्साएलचा नवीन नेता म्हणून घोषित करतो (अनुवाद 31:1-8). तो यहोशवाला धैर्यवान आणि बलवान राहण्यास प्रोत्साहित करतो. मोशे नियमसंहितेची (तोराह) प्रत लेवी याजकांना देतो, जेणेकरून ती कराराच्या कोशाजवळ ठेवली जाईल आणि प्रत्येक सात वर्षांनी मंडळीसमोर वाचली जाईल (अनुवाद 31:9-13).

32: मोशेचे गीत

या प्रकरणात मोशेचे प्रसिद्ध गीत समाविष्ट आहे (अनुवाद 32:1-43). हे गीत देवाच्या महानतेची, त्याच्या विश्वासूपणाची आणि इस्साएलच्या भविष्यातील संभाव्य आज्ञाभंगाची

आणि देवाने त्यांना कसे शिक्षा दिली आणि नंतर कसे परत बोलावले याची भविष्यवाणी करते. हे गीत देवाच्या न्यायाचे आणि सहनशीलतेचे दर्शन घडवते.

5: मोशेचे आशीर्वाद आणि महान प्रयाण (अनुवाद 32:48-34)

32:48-52: मोशेला नेबो पर्वतावर जाण्याची आज्ञा

या भागातून देवाने मोशेला नेबो पर्वतावर चढण्यास सांगितले आहे (अनुवाद 32:48-49), जिथून त्याला वचन दिलेली भूमी दिसेल. परंतु त्याच्या पूर्वीच्या आज्ञाभंगासाठी (मेरिबाच्या पाण्याजवळ) त्याला त्या भूमीत प्रवेश करण्याची परवानगी नाही (अनुवाद 32:50-52).

33: मोशेचे इस्माएलच्या वंशांना आशीर्वाद

मोशे इस्माएलच्या प्रत्येक वंशाला वैयक्तिक आशीर्वाद देतो, त्यांच्या भविष्यातील आशा, सामर्थ्य आणि समृद्धीसाठी प्रार्थना करतो (अनुवाद 33:1-29). हे आशीर्वाद प्रत्येकाच्या वैशिष्ट्यांनुसार दिले जातात, जणू काही एका पित्याप्रमाणे आपल्या मुलांना अंतिम आशीर्वाद देत आहे.

34: मोशेचे निधन आणि दफन

हे अनुवाद पुस्तकाचे आणि मोशेच्या पंचग्रंथाचे अंतिम प्रकरण आहे. मोशे नेबो पर्वतावर चढतो, जिथून त्याला संपूर्ण कनान भूमी दिसते (अनुवाद 34:1-4). त्यानंतर मोशेचे तिथेच निधन होते आणि देवाने त्याला मोआबच्या देशात गुप्तपणे दफन केले (अनुवाद 34:5-6). मोशेसारखा दुसरा संदेष्टा इस्माएलमध्ये कधीच उठला नाही, अशी नोंद करून हे पुस्तक संपते, ज्यामुळे मोशेच्या महान नेतृत्वाची आणि देवावरील निष्ठेची आठवण कायम राहते (अनुवाद 34:10-12).

अनुवाद: परमेश्वराच्या पूर्ण झालेल्या अभिवचनांची गौरवगाथा

देवाच्या प्रियजनांनो, अनुवाद हे केवळ एक प्राचीन पुस्तक नाही; ती एका महान, सार्वभौम देवाची आणि त्याने आपल्या निवडलेल्या लोकांशी केलेल्या अढळ कराराची एक अविस्मरणीय गाथा आहे. हे मोशेने, एका महान संदेष्ट्याने, इस्त्राएल लोकांना वचन दिलेल्या भूमीच्या उंबरठ्यावर उभे असताना दिलेला, परमेश्वराच्या निष्ठेचा आणि त्याच्या पूर्ण झालेल्या अभिवचनांचा हृदयस्पर्शी उपदेश आहे.

या पुस्तकात आपल्याला परमेश्वराच्या अफाट विश्वासूपणाचे आणि त्याच्या अखंड सामर्थ्याचे दर्शन घडते. देवाने अब्राहामाशी, इसहाकाशी आणि याकोबाशी हजारो वर्षांपूर्वी केलेली अभिवचने, ती या क्षणी इस्त्राएल लोकांच्या डोळ्यासमोर साकार होताना दिसत होती. इजिप्तमधील गुलामगिरीतून त्यांना अद्भुतपणे सोडवून, लाल समुद्रातून मार्ग काढून, आणि वाळवंटात ४० वर्षे त्यांचे पोषण व संरक्षण करून परमेश्वराने आपले सामर्थ्य आणि प्रेम सिद्ध केले होते. वाळवंटात त्यांना मन्ना देऊन, खडकातून पाणी काढून, आणि त्यांचे वस्त्र व पादत्राणे जीर्ण होऊ न देता त्याने आपली पोषण करण्याची अभिवचने खरी केली (अनुवाद 8:3-4).

मोशेने लोकांना आठवण करून दिली की, देवाने त्यांना केवळ गुलामगिरीतून मुक्त केले नाही, तर त्यांच्याशी एक करार केला - त्यांना त्याचे खास लोक म्हणून निवडले (अनुवाद 7:6-8). त्याने त्यांना दहा आज्ञा दिल्या, ज्यामुळे त्यांना जगासमोर नीतिमत्त्वाने आणि पवित्रतेने जगता यावे. या आज्ञा केवळ नियम नव्हत्या, तर त्या परमेश्वराच्या त्यांच्यावरील प्रेमाची आणि त्यांना समृद्ध जीवन देण्याच्या अभिवचनाची साक्ष होत्या (अनुवाद 5:33). या आज्ञा पाळल्यास त्यांना आशीर्वाद मिळतील आणि त्या मोडल्यास शाप मिळतील हे स्पष्टपणे सांगितले, जे परमेश्वराच्या न्याय आणि नीतिमत्त्वाचे प्रतीक होते (अनुवाद 28).

अनुवाद हे दर्शवते की परमेश्वराची अभिवचने केवळ चांगल्या काळातच नव्हे, तर इस्त्राएलच्या बंडखोरीच्या आणि अविश्वासाच्या क्षणीही कायम होती. त्यांनी वारंवार देवाचा अपमान केला असतानाही, परमेश्वराने त्यांना पूर्णपणे सोडून दिले नाही. कारण

त्याचे वचन अढळ होते, आणि त्याला आपल्या लोकांसाठी असलेली त्याची मूळ योजना पूर्ण करायची होती. त्याने आपले वचन पूर्ण करण्याचे सामर्थ्य दाखवले आणि त्यांना वचन दिलेल्या कनान देशापर्यंत आणले, जिथे दूध व मधाचे ओढे वाहत होते (अनुवाद 6:3).

या पुस्तकात मोशेने आपले नेतृत्व यहोशवाकडे सोपवले, जो एक नवीन पिढीला वचन दिलेल्या भूमीत घेऊन जाणार होता (अनुवाद 31:7-8). मोशेला स्वतःला कनानमध्ये प्रवेश करण्याची परवानगी नसतानाही, त्याने देवाच्या योजनेवर आणि त्याच्या भावी नेतृत्वाच्या अभिवचनावर पूर्ण विश्वास ठेवला. हे परमेश्वराच्या सार्वभौमत्वाचे आणि त्याच्या योजना मानवी मर्यादांच्या पलीकडच्या कशा असतात याचे उत्तम उदाहरण आहे.

शेवटी, अनुवाद हे आपल्याला शिकवते की परमेश्वर आपले वचन पाळणारा देव आहे. त्याने आपल्या लोकांबरोबर केलेले प्रत्येक करार आणि दिलेले प्रत्येक अभिवचन त्याने विश्वासूपणे पूर्ण केले आहे. या पुस्तकातून आपल्याला हेच बोध मिळतो की, जरी आपण चुकलो तरी, देवाची कृपा अथांग आहे आणि त्याचे पुनर्संचयनाचे अभिवचन नेहमीच उपलब्ध असते, जर आपण पश्चात्ताप करून त्याच्याकडे परत फिरलो (अनुवाद 30:1-10).

अनुवाद हे आपल्याला आजच्या जगातही आठवण करून देते की, परमेश्वर काल, आज आणि सदासर्वकाळ तोच आहे. तो आपली अभिवचने नेहमीच पूर्ण करतो, कारण तो प्रेमळ, विश्वासू आणि सामर्थ्यवान देव आहे. त्याच्या वचनांवर विश्वास ठेवल्यास आपल्या जीवनातही त्याचे अद्भुत आशीर्वाद आणि पूर्ण झालेल्या अभिवचनांची अनुभूती येऊ शकते.

अनुवाद:परमेश्वराच्या सान्निध्यात राहण्याचे शाश्वत आवाहन

देवाच्या प्रियजनांनो, अनुवाद हे केवळ एक ऐतिहासिक दस्तऐवज किंवा कायद्यांचे संकलन नाही; तर ते एका प्रेमळ पित्याने आपल्या मुलांना दिलेला कळकळीचा उपदेश आहे, ज्यामुळे त्यांनी जीवनाच्या प्रत्येक क्षणी आपल्या सृष्टीकर्त्या परमेश्वराच्या

सान्निध्यात राहावे. मोशेने, इसाएल लोकांना वचन दिलेल्या भूमीच्या उंबरठ्यावर उभे असताना, त्यांना केवळ भूतकाळातील घटनांची आठवण करून दिली नाही, तर भविष्यातील त्यांच्या भरभराटीसाठी परमेश्वराशी असलेले त्यांचे नाते किती महत्वाचे आहे हे ठामपणे सांगितले.

या पुस्तकाचा केंद्रबिंदू हाच आहे की, **जीवनाची खरी समृद्धी आणि सुरक्षितता** केवळ परमेश्वराच्या निकटतेतच आहे. देवाने इसाएलला इजिप्तच्या गुलामगिरीतून अटभूत सामर्थ्याने सोडवले, वाळवंटात त्यांची काळजी घेतली, त्यांना मन्ना दिला आणि त्यांची वस्त्रेही जीर्ण होऊ दिली नाहीत. हे सर्व त्याने त्यांना हे शिकवण्यासाठी केले की, माणूस केवळ भाकरीने नाही, तर परमेश्वराच्या मुखातून निघणाऱ्या प्रत्येक वचनाने जगतो (**अनुवाद 8:3**). हे वचन आपल्याला आठवण करून देते की, आपल्या भौतिक गरजा परमेश्वर पूर्ण करतो, पण आपल्या आत्म्याचे पोषण केवळ त्याच्याशी असलेल्या संबंधातूनच होते.

अनुवाद आपल्याला पुन्हा पुन्हा आवाहन करतो की, आपण परमेश्वरावर आपल्या पूर्ण अंतःकरणाने, आत्म्याने, शक्तीने आणि बुद्धीने प्रेम करावे (**अनुवाद 6:5**). हे केवळ एक आज्ञा नाही, तर सुखी आणि सफल जीवनाचे रहस्य आहे. जेव्हा आपण परमेश्वराच्या जवळ असतो, तेव्हा आपण त्याच्या इच्छेनुसार चालतो, त्याच्या नियमांचे पालन करतो. हे नियम बंधने नसून, **जीवन आणि आशीर्वादाचे मार्ग** आहेत (**अनुवाद 30:19-20**). परमेश्वरापासून दूर गेल्यास, मूर्तीपूजेच्या मोहात पडल्यास किंवा स्वतःच्या मार्गानी चालल्यास किती भयंकर परिणाम होतात, याची मोशेने वेळोवेळी गंभीर चेतावणी दिली आहे (**अनुवाद 28**). हे दाखवते की परमेश्वरापासून दूर राहणे म्हणजे जीवनाला धोका पत्करणे होय.

परमेश्वराच्या जवळ राहणे म्हणजे केवळ प्रार्थना करणे नव्हे, तर त्याच्या वचनांचे स्मरण करणे, चिंतन करणे आणि आपल्या मुलांना शिकवणे (**अनुवाद 6:6-7**). याचा अर्थ असा की, त्याची वचने आपल्या जीवनाचा अविभाज्य भाग बनली पाहिजेत, आपल्या विचारांमध्ये, शब्दांमध्ये आणि कृतींमध्ये ती प्रतिबिंबित झाली पाहिजेत. जेव्हा आपण त्याच्या नियमांनुसार जगतो, तेव्हा आपण केवळ स्वतःसाठीच नव्हे, तर इतरांसाठीही आशीर्वादाचे कारण बनतो. आपले जीवन परमेश्वराच्या गौरवासाठी एक साक्ष बनते, ज्यामुळे इतर राष्ट्रेही आपल्या देवाची महानता पाहतील (**अनुवाद 4:5-8**).

अनुवाद हे आपल्याला शिकवते की, प्रत्येक पिढीने परमेश्वराशी आपला वैयक्तिक करार नूतनीकरण करणे आवश्यक आहे. भूतकाळातील अनुभवांवर अवलंबून न राहता, आपल्याला रोज त्याच्याशी नवीन नाते जोडण्याची गरज आहे. कारण परमेश्वर हा जिवंत देव आहे, जो आपल्या लोकांच्या जवळ राहण्यास इच्छुक आहे.

आजच्या जगातही, परमेश्वराच्या जवळ राहणे हेच आपल्या जीवनातील प्रत्येक संकटावर मात करण्याचे, शांतता मिळवण्याचे आणि खरी आनंद अनुभवण्याचे एकमेव साधन आहे. अनुवाद हे एक शाश्वत सत्य उलगडून दाखवते: ज्या राष्ट्राचा देव परमेश्वर आहे, ते राष्ट्र धन्य आहे (स्तोत्रसंहिता 33:12). म्हणून, आपण प्रत्येक क्षणी त्याच्या सानिध्यात राहण्याची निवड करूया, कारण त्याच्या जवळच पूर्ण जीवन आणि अनंत आशीर्वाद आहेत.